

УДК 321.7:342.8(477)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2026.65.37>

ПРОБЛЕМА ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІДКЛАДЕНИХ ВИБОРІВ

Людмила Валюх

*Рівненський державний гуманітарний університет,
факультет історії, політології та міжнародних відносин,
кафедра політології та міжнародних відносин
вул. Платова, 31, 33000, м. Рівне, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-0212-5400>*

У статті здійснено комплексний аналіз проблеми легітимності влади в Україні в умовах відкладених виборів, спричинених дією правового режиму воєнного стану. Доведено, що в сучасних українських умовах питання легітимності не може тлумачитися виключно крізь призму календарної періодичності виборів, оскільки повномасштабна війна створила виняткову ситуацію, у якій збереження безперервності функціонування державних інститутів стало елементом конституційного самозбереження держави. Обґрунтовано, що правовий вимір легітимності влади ґрунтується на нормах Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану», Виборчого кодексу України, а також на позиції Конституційного Суду України щодо безперервності здійснення президентських повноважень до вступу на пост новообраного глави держави. Показано, що відкладення виборів в Україні має не довільний політичний, а імперативний нормативний характер, оскільки в умовах воєнного стану проведення президентських, парламентських і місцевих виборів прямо заборонено законом. У статті також розкрито суспільний вимір легітимності, який формується через довіру до державних інститутів, сприйняття справедливості рішень влади, готовність громадян погоджуватися з тимчасовим обмеженням електоральних процедур заради безпеки та збереження державності. На основі соціологічних даних установлено, що більшість громадян України впродовж 2024–2025 рр. не підтримувала проведення загальнонаціональних виборів до завершення війни, що свідчить про наявність соціального ресурсу визнання чинного порядку здійснення влади. Особливу увагу приділено міжнародному виміру проблеми. Проаналізовано підходи Європейської Комісії, Ради Європи, Венеційської комісії, ОБСЄ та експертного середовища щодо виборів у кризових умовах. Доведено, що міжнародні стандарти не вимагають механічного проведення виборів під час збройного конфлікту, а натомість акцентують на необхідності забезпечення загальності, рівності, свободи, прямого і таємного голосування, що в умовах війни в Україні повною мірою не гарантується. Аргументовано, що головний ризик для легітимності української влади полягає не у самому відкладенні виборів, а у можливій пролонгації виняткового режиму без чіткої дорожньої карти повернення до повної електоральної конкуренції. У підсумку зроблено висновок, що легітимність влади в Україні в умовах відкладених виборів має змішану природу і спирається на поєднання правової чинності, інституційної безперервності, суспільної довіри та перспективи повоєнного відновлення повноцінного виборчого циклу.

Ключові слова: легітимність влади, вибори, воєнний стан, демократія, політичний режим, конституційна безперервність, Україна, суспільна довіра.

Постановка проблеми. Проблема легітимності влади в умовах війни належить до тих питань політичної науки, у яких формально правові критерії не можуть бути відокремлені від соціальних, безпекових і міжнародних чинників. Для демократичних режимів регулярні вибори виступають базовим механізмом відтворення легітимності, однак

© Валюх Л., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

збройний конфлікт і запровадження надзвичайних режимів змінюють самі умови функціонування представницької демократії. В українському випадку ця проблема набула особливої ваги після запровадження воєнного стану у зв'язку з повномасштабною агресією російської федерації, коли чергові виборчі цикли були фактично зупинені, а питання про межі легітимності діючої влади стало предметом правової, політичної та публічної дискусії [1–3]. У теоретичному вимірі легітимність традиційно пов'язується з визнанням правомірності влади тими, на кого вона поширюється. У сучасній політичній науці усталеним є підхід, за яким легітимність охоплює не лише формальну відповідність правовим нормам, а й суспільне переконання у виправданості правил владарювання та довіру до процедур ухвалення рішень. Саме тому в умовах війни постає питання, чи може відкладення виборів бути сумісним із демократичною легітимністю. Українська ситуація демонструє, що відповідь має бути диференційованою: відсутність чергових виборів сама по собі не означає автоматичної втрати легітимності, якщо продовження повноважень органів влади ґрунтується на Конституції, законі, суспільному прийнятті та тимчасовому характері виняткових обмежень [4; 5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що український науковий та експертний дискурс зосереджений переважно на трьох сюжетах. Перший пов'язаний із конституційно правовою допустимістю непроведення виборів під час воєнного стану та безперервністю діяльності органів державної влади [1; 2; 4]. Другий стосується соціально політичної легітимності такого режиму через рівень довіри до інститутів і ставлення громадян до можливості виборів під час війни [10–13]. Третій охоплює підготовку правової та організаційної рамки для перших повоєнних виборів, які мають поновити повний цикл електоральної легітимності [8; 9; 14; 15]. Водночас у міжнародній літературі акцент робиться на ризиках проведення виборів у кризових умовах, коли базові принципи загального, рівного, вільного і безпечного голосування не можуть бути гарантовані, а отже, формальна процедура здатна знизити, а не підвищити легітимність влади [6; 7; 17; 18].

Метою статті є з'ясування специфіки легітимності влади в Україні в умовах відкладених виборів через поєднаний аналіз її правового, суспільного та міжнародного вимірів.

Виклад основного матеріалу. В українському правовому полі відкладення виборів є наслідком імперативної норми, а не політичного розсуду. Конституція України допускає можливість обмеження окремих прав і свобод в умовах воєнного стану, а Закон України «Про правовий режим воєнного стану» прямо забороняє проведення виборів Президента України, виборів до Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування під час дії цього режиму [1; 2]. Водночас воєнний стан в Україні був запроваджений Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 і надалі неодноразово подовжувався у встановленому законодавством порядку, що забезпечило формальну безперервність дії спеціального правового режиму [3]. Таким чином, відкладення виборів не може оцінюватися як відступ від конституційного ладу, оскільки воно саме впливає з конституційно допустимого механізму захисту держави в умовах збройної агресії.

Окремої уваги потребує питання безперервності президентських і парламентських повноважень. Частина дискусій щодо легітимності влади в Україні була пов'язана з тим, що чергові президентські вибори не відбулися в межах календарного строку. Однак Конституція України встановлює, що Президент України виконує свої повноваження до вступу на пост новообраного Президента України [1]. Цей підхід був підтверджений і Рішенням Конституційного Суду України від 12 травня 2009 р. № 10 рп/2009, у якому наголошено на безперервності здійснення президентських повноважень до набуття повноважень новообраним главою держави [5]. Щодо парламенту, то сама логіка представницької демократії

в умовах воєнного стану вимагає недопущення інституційного вакууму. Верховна Рада України продовжує здійснювати законодавчу та контрольну функції, а в 2025 р. було також спеціально акцентовано на безперервності функціонування представницьких органів місцевого самоврядування в умовах військової агресії [1; 5; 15]. У цьому контексті важливо розрізняти поняття легальності й легітимності. Легальність відповідає на питання, чи діє влада в межах чинного правопорядку. Легітимність же вимагає ширшого аналізу, оскільки стосується сприйняття влади суспільством як виправданої та прийнятної. Саме тут виникає ключовий виклик для України. Формальна відповідність продовження повноважень вимогам Конституції і закону ще не гарантує автоматичного суспільного схвалення. Проте емпіричні дані свідчать, що впродовж 2024–2025 рр. більшість громадян України не підтримувала ідею проведення загальнонаціональних виборів до завершення війни. За даними Центру Разумкова, у червні 2024 р. 59% опитаних негативно ставилися до ідеї таких виборів, а у вересні 2024 р. негативне ставлення зберігалося на рівні 56% [12; 13]. У лютому й березні 2025 р. 46,6% респондентів уважали, що вибори під час війни радше роз'єднують суспільство, тоді як лише 10,7% пов'язували їх зі згуртуванням [11]. Ці показники свідчать, що соціальний фундамент чинного порядку здійснення влади в Україні не є суто примусовим, а спирається на раціонально мотивовану згоду значної частини громадян із тимчасовим відкладенням електоральної процедури [11–13].

Додатково суспільний вимір легітимності проявляється через динаміку довіри до державних інститутів. За даними КМІС, у 2024–2026 рр. рівень довіри до Президента, Уряду і Верховної Ради залишався нерівномірним, однак інституційна підтримка держави у цілому не зникла [10; 14]. У січні 2026 р. КМІС повідомляв про 61% довіри до Президента, тоді як довіра до парламенту та уряду була нижчою, що вказує на персоналізований характер частини легітимізаційного ресурсу [10; 14]. З одного боку, такий стан речей допомагає зберігати керівність держави в умовах війни. З іншого боку, він створює ризик зрушення легітимності до підтримки окремого політичного центру, що для демократичного режиму є недостатнім. Саме тому повноцінна легітимність вимагає не лише довіри до виконавчої вертикалі, а й збереження дієвості парламенту, судового контролю, місцевого самоврядування та автономних механізмів суспільного представництва [10; 14; 20].

Одним із центральних аргументів на користь відкладення виборів є неможливість забезпечити базові демократичні стандарти в умовах триваючої війни. Выборчий кодекс України виходить із презумпції функціонування мирного адміністративного, територіального та комунікаційного середовища, у якому держава здатна гарантувати загальність, рівність і свободу волевиявлення [4]. Проте в умовах широкомасштабного збройного конфлікту ці передумови суттєво порушені. Частина території є окупованою, значна кількість громадян має статус внутрішньо переміщених осіб або перебуває за кордоном, сотні тисяч виборців несуть військову службу, а постійна загроза обстрілів і руйнування інфраструктури не дає змоги гарантувати безпечне голосування, рівний доступ до агітації та належне адміністрування виборів [8; 9; 17]. Тому проведення виборів за формальним календарем могло б створити ще серйознішу кризу легітимності, оскільки результат такої процедури неминуче викликав би питання щодо репрезентативності, інклюзивності та рівності участі. Міжнародний вимір проблеми підтверджує таку оцінку. У звіті Європейської Комісії щодо України за 2025 р. зазначено, що загальна рамка залишається сприятливою для організації демократичних виборів після скасування воєнного стану, коли обставини це дозволять [7]. Отже, інституції Європейського Союзу не розглядають непроведення виборів під час війни як автоматичне свідчення демократичного відступу, а пов'язують їх проведення з наявністю реальних умов для дотримання стандартів виборчого процесу [7]. Подібну логіку

відображають і підходи Ради Європи. У 2026 р. Парламентська асамблея Ради Європи у документах щодо виборів у часи кризи закликала розробляти спеціальні стандарти для кризових ситуацій, а Венеційська комісія наголосила, що як проведення виборів, так і їх перенесення в умовах надзвичайної ситуації пов'язані з ризиками для основних принципів європейської виборчої спадщини [17; 18]. Водночас Венеційська комісія прямо зауважила, що рішення про перенесення виборів у кризі має спиратися на закон, бути пропорційним і не спрямовуватися на підрив демократичного ладу [18]. Українська модель загалом відповідає цим критеріям, оскільки її основою є попередньо встановлена законодавча норма, а не ситуативне рішення правлячої групи [2].

Не менш важливим є порівняльний аспект. Експертні матеріали ОПОРИ, присвячені законодавству держав Групи семи та інших демократій, показують, що більшість сучасних конституцій не містять універсального й детально розробленого алгоритму проведення виборів під час активної фази війни [15]. Це означає, що український випадок не є ознакою виняткової «недемократичності», а радше демонструє межі класичних виборчих моделей у зіткненні з масштабною війною.

Тому в міжнародних дискусіях дедалі частіше наголошується, що демократична якість виборів визначається не самим фактом голосування, а сукупністю умов, які роблять його вільним і конкурентним [15; 18]. Ця теза має для України принципове значення, адже формальна організація виборів без забезпечення участі військовослужбовців, виборців за кордоном, внутрішньо переміщених осіб і жителів постраждалих територій поставила б під сумнів сам зміст демократичного мандата [8]. Разом із тим визнання правомірності відкладення виборів не означає відсутності ризиків для легітимності. Найсерйознішим із них є небезпека нормалізації виняткового режиму. Якщо відкладення виборів не супроводжується чітким баченням умов і порядку повернення до повної електоральної конкуренції, то навіть законний режим може з часом почати сприйматися як політично самодостатній і закритий до оновлення.

Велике значення має діяльність Центральної виборчої комісії та громадянського суспільства з підготовки правової рамки повоенних виборів. У 2025 р. ЦВК наголосувала, що для виборів потрібні щонайменше дві передумови – безпека та адаптоване до нових реалій законодавство [9]. У 2026 р. було оприлюднено і проаналізовано спеціальний проект закону щодо особливостей організації загальнодержавних виборів після припинення чи скасування воєнного стану [8]. Такі кроки мають не лише технічне, а й політичне значення, оскільки демонструють суспільству і міжнародним партнерам, що нинішнє відкладення виборів є тимчасовим, а не безстроковим станом. У цьому сенсі легітимність влади в Україні сьогодні дедалі більше залежить від якості підготовки до майбутнього відновлення демократичного циклу. Дорожня карта ОПОРИ для забезпечення організації повоєнних виборів концентрує увагу на кількох вузлових напрямках: оновленні реєстру виборців, врегулюванні голосування військовослужбовців, забезпеченні участі громадян за кордоном, захисті виборчої інфраструктури, аудиті безпеки громад і запобіганні зовнішньому інформаційному впливу [14].

Усе це свідчить, що легітимність не може розумітися як статичний стан. Вона є процесом, у якому нинішня законність і суспільна довіра мають перейти у майбутню повноцінну процедуру народного волевиявлення. Інакше кажучи, українська влада зберігає легітимність не лише тому, що вибори зараз юридично неможливі, а й тому, що залишається орієнтованою на відновлення їх проведення після усунення об'єктивних безпекових перешкод [8; 14]. Доведенням збереження демократичного ресурсу України є й оцінки міжнародних організацій. Freedom House у звіті Nations in Transit 2024 фіксує, що попри

повномасштабну війну Україна продовжує функціонувати як конкурентна політична система з активним громадянським суспільством, а її демократичні інститути не були згорнуті до рівня авторитарного управління [19]. Це має принципове значення для інтерпретації легітимності. Відкладення виборів саме по собі не тотожне руйнуванню демократії, якщо зберігаються політичний плюралізм, публічна дискусія, незалежні медіа, судовий контроль і громадська участь. Для України нині характерна саме така складна ситуація, коли електоральний цикл тимчасово призупинено, але демократичний режим у ширшому розумінні продовжує існувати [7].

Висновки. Отже, проблема легітимності влади в Україні в умовах відкладених виборів має багатовимірний характер. Її не можна зводити до спрощеної формули про наявність або відсутність чергових виборів. У сучасних українських реаліях легітимність влади формується на перетині чотирьох основних чинників: конституційно правової чинності продовження повноважень, інституційної безперервності функціонування держави, суспільної згоди з тимчасовим відкладенням виборів та наявності реалістичної моделі повернення до повноцінного електорального процесу після завершення воєнного стану. Саме така конструкція дає змогу пояснити, чому відкладення виборів в Україні не означає автоматичної делегітимації влади, але водночас покладає на державу обов'язок зберігати відкритість, підзвітність і готовність до демократичного оновлення.

Список використаної літератури

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. *База даних «Законодавство України»*. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр> (дата звернення: 31.03.2026).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389 VIII. *База даних «Законодавство України»*. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19> (дата звернення: 31.03.2026).
3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. *База даних «Законодавство України»*. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/64/2022> (дата звернення: 31.03.2026).
4. Виборчий кодекс України : Кодекс України від 19.12.2019 № 396 IX. *База даних «Законодавство України»*. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/396-20> (дата звернення: 31.03.2026).
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України частини першої статті 17 Закону України «Про вибори Президента України» та Постанови Верховної Ради України «Про призначення чергових виборів Президента України» : Рішення від 12.05.2009 № 10 рп/2009. *База даних «Законодавство України»*. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v010p710-09> (дата звернення: 31.03.2026).
6. Onuch O., Hale H.E. Why Ukraine's Elections Can Wait. *Journal of Democracy*. 2024. URL: <https://www.journalofdemocracy.org/online-exclusive/why-ukraines-elections-can-wait/> (дата звернення: 31.03.2026).
7. Ukraine Report 2025. European Commission. 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2025_en (дата звернення: 31.03.2026).
8. Аналіз проекту Закону «Про особливості забезпечення організації та проведення загальнодержавних виборів після припинення чи скасування воєнного стану в Україні». *Громадянська мережа ОПОРА*. 2026. URL: <https://oporaua.org/vybory/analiz-proyektu-zakonu-pro-osoblivosti-zabezpechennya-organizaciyi-ta-provedennya-zagal-noderzhavnih-vivoriv-pislya-pripinennya-chi-skasuvannya-voyennogo-stanu-v-ukrayini-25928> (дата звернення: 31.03.2026).

9. Олег Діденко, Голова Центральної виборчої комісії України: для виборів потрібні дві передумови, безпека й адаптовані до нових умов закони. *Центральна виборча комісія*. 2025. URL: <https://www.cvk.gov.ua/zmi-pro-tsvk/oleg-didenko-golova-tsentralnoi-viborchoi-komisii-ukraini-dlya-vivoriv-potribni-dvi-peredumovi-bezpeka-y-adaptovani-dopovih-umov-zakoni.html> (дата звернення: 31.03.2026).
10. Довіра суспільним інституціям. *Київський міжнародний інститут соціології*. 2026. URL: <https://www.kiis.com.ua/?cat=reports&id=1578&lang=ukr&page=1> (дата звернення: 31.03.2026).
11. Оцінка ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, ставлення до виборів під час війни, віра в перемогу (лютий–березень 2025 р.). *Центр Разумкова*. 2025. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-vyboriv-pid-chas-viiny-vira-v-peremogu-liutyiberezen-2025r> (дата звернення: 31.03.2026).
12. Оцінка ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, ставлення до виборів, віра в перемогу (червень 2024 р.). *Центр Разумкова*. 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-vyboriv-vira-v-peremogu-cherven-2024r> (дата звернення: 31.03.2026).
13. Оцінка ситуації в країні та діяльності влади, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, віра в перемогу (вересень 2024 р.). *Центр Разумкова*. 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-ta-diiialnosti-vlady-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-vira-v-peremogu-veresen-2024r> (дата звернення: 31.03.2026).
14. Дорожня карта для забезпечення організації повоєнних виборів в Україні. *Громадянська мережа ОПОРА*. 2025. URL: https://oporaua.org/uploads/content/content_file_uk/25705/25705.pdf (дата звернення: 31.03.2026).
15. Чи можливо проводити вибори в умовах війни: законодавство країн Великої сімки та інших держав демократичного світу. *Громадянська мережа ОПОРА*. 2024. URL: <https://oporaua.org/vybory/chi-mozhlivo-provoditi-vibori-v-umovah-viinyi-zakonodavstvo-krayin-velikoyi-simki-ta-inshih-derzhav-demokraticnogo-svitu-25536> (дата звернення: 31.03.2026).
16. EPR volume 6 issue 3 Cover and Front matter. *European Political Science Review*. 2014. Vol. 6, no. 3. P. f1–f3. URL: <https://doi.org/10.1017/s1755773914000150> (date of access: 31.03.2026).
17. Elections in times of crisis : Recommendation 2301 (2026) / Parliamentary Assembly of the Council of Europe. 2026. URL: <https://pace.coe.int/en/files/35847> (дата звернення: 31.03.2026).
18. Comments to Recommendation 2301 (2026) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on «Elections in times of crisis». Venice Commission. 2026. URL: <https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD%282026%29009-e> (дата звернення: 31.03.2026).
19. Ukraine: Nations in Transit 2024 Country Report / Freedom House. 2024. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/nations-transit/2024> (дата звернення: 31.03.2026).

THE PROBLEM OF THE LEGITIMACY OF POWER IN UKRAINE UNDER POSTPONED ELECTIONS

Lyudmila Valyukh

*Rivne State Humanitarian University,
Faculty of History, Political Science, and International Relations,
Department of Political Science and International Relations
31 Plastova Str., 33000, Rivne, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-0212-5400>*

The article provides a comprehensive analysis of the legitimacy of power in Ukraine under postponed elections caused by the legal regime of martial law. It argues that in the current Ukrainian context legitimacy cannot be reduced to the regular electoral calendar alone, because the full scale war has created an exceptional situation in which the continuity of state institutions has become an element of constitutional self preservation. The article demonstrates that the legal dimension of legitimacy is grounded in the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law», the Electoral Code of Ukraine, and the position of the Constitutional Court of Ukraine concerning the continuity of presidential powers until a newly elected President assumes office. It is shown that the postponement of elections in Ukraine is not a discretionary political choice but the result of binding legal rules, since martial law explicitly prohibits presidential, parliamentary and local elections. The social dimension of legitimacy is also examined through public trust in state institutions, perceptions of fairness, and citizens' willingness to accept the temporary suspension of electoral procedures for the sake of security and state survival. Based on sociological data, the article shows that throughout 2024 and 2025 a majority of Ukrainian citizens did not support holding nationwide elections before the end of the war, which indicates the existence of a social resource of recognition of the current exercise of power. Special attention is devoted to the international dimension of the issue. The approaches of the European Commission, the Council of Europe, the Venice Commission, the OSCE related expert environment, and civil society actors are analysed with regard to elections in crisis situations. The article argues that international democratic standards do not require the mechanical holding of elections during an ongoing armed conflict, but rather emphasise the necessity of ensuring universal, equal, free, direct and secret suffrage, which cannot be fully guaranteed in wartime Ukraine. It is further argued that the main risk to the legitimacy of Ukrainian authorities lies not in the postponement of elections as such, but in the possible prolongation of the exceptional regime without a clear roadmap for returning to full electoral competition. The conclusion states that the legitimacy of power in Ukraine under postponed elections has a mixed nature and rests on a combination of legal validity, institutional continuity, public trust, and the prospect of restoring a full electoral cycle after the end of martial law.

Key words: legitimacy of power, elections, martial law, democracy, political regime, constitutional continuity, Ukraine, public trust.

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026